

Катарина Б. Субановић
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Студент докторских студија

УДК 811.111'367.625(049.32)
Примљен: 9. септембар 2019.
Прихваћен: 25. октобар 2019.

РАЗВОЈНИ ПУТ ГЛАГОЛА *БИТИ* У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ¹

(Дејвид Кристал, *The Story of Be: A Verb's-Eye View of the English Language*, Оксфорд, Oxford University Press, 2017, 187 стр.)

Монографија *Прича глагола бити: енглески језик из глаголске перспективе*² једног од најпризнатијих лингвиста енглеског говорног подручја, Дејвида Кристала (David Crystal), јесте својеврсна научна биографија енглеског глагола *бити*. У овој књизи аутор, посматрајући из различитих аспеката глагол *бити* (дијахронијског, синхронијског, социолошког, етимолошког, семантичког), пружа посебан увид у развој како датог глагола, тако и енглеског језика уопште у протеклих 1 500 година.

Монографија Дејвида Кристала написана је као укрштање два паралелна тока научног представљања глагола *бити*, што се огледа у структури књиге. У том контексту уочавамо поделу књиге на макро и микро плану.

Примарнији макроплан представља разматрање семантичких реализација глагола *бити* у дијахронијској и синхронијској перспективи и уобличен је кроз двадесет шест поглавља. Аутор хронолошки представља сваку од употреба овог глагола, почевши од најранијих (најчешће из староенглеског), па све до најсавременијих примера, који се употребљавају у свакодневном говору. Теоријски прикази су поткрепљени одговарајућим примерима у зависности од периода из ког потичу.

На микроплану уочавамо други ток посматрања глагола *бити*, који представља разматрање историјског развоја граматичких облика (инфинитива, императива, облика индикатива, партиципа и конјунктива), при чему

¹Овај рад је настао у оквиру пројекта 178014 „Динамика структура савременог српског језика”, који финансира Министарство за просвету и науку и технолошки развој Републике Србије.

²Прев. Катарина Субановић (енгл. *The Story of Be: A Verb's-Eye View of the English Language*).

се прати еволуција изговора и правописа. Овај ток научног представљања уоквирен је кроз десет потпоглавља, која су на структуралном плану смештена унутар главних поглавља. Поред поглавља и потпоглавља, ова монографија садржи и предговор, пролог, додаток са изговором староенглеског (како би се читаоцима олакшало тумачење примера из тог периода развоја језика), затим листу илустрација, захвалницу издавача, индекс имена и индекс појмова.

У предговору и прологу аутор истиче дугу историју глагола *биџи*. Глагол *биџи* развио је шири семантички спектар и шире поље реализације од било које друге речи – забележено је 1812 његових значења. Поред тога, са својих осам суплетивних основа, у погледу фреквентности употребе глагол *биџи* заузима друго место у енглеском језику, одмах иза одређеног члана. Будући да ниједан глагол у енглеском језику не показује оволику разноликост, Кристал истиче значај и потенцијал глагола *биџи* у погледу истраживања и нових сазнања.

У овој монографији различите реализације глагола *биџи* су на иновативан начин груписане и дати су им аутентични називи какви се не срећу у граматикама. Књига почиње поглављем названим према Шекспировој реплици „Бити или не бити”, у ком се, у складу са називом, проучава његова *еџзистенцијална* употреба (енгл. *existential be*). Аутор, доследно пратећи структуру, монографију кохерентно завршава *сумирајућом* употребом овог глагола (енгл. *summarizing be*).

Свих двадесет шест поглавља прате јасно утврђени образац у погледу организације и Кристаловог научног поступка са врло малим одступањима. Аутор поглавља започиње речничком дефиницијом. Нека поглавља поред дефиниције садрже и информације о временском периоду и месту у оквиру којих је одређена лексема настала. Кристал илуструје разноврсне функције и семантичка нијансирања представљених форми. Примери којима се аутор служи су књижевни, али и општеупотребни, из дневне штампе, са телевизије. Такође, аутор показује које су се форме, настале на америчком говорном подручју, прошириле на британско тле и обрнуто.

И други ток научног представљања глагола *биџи*, онај који уочавамо на микроплану у потпоглављима, почива на кохерентној организацији и структури – аутор потпоглавља започиње основним обликом, инфинитивом, а завршава конјунктивом. У потпоглављима аутор граматичке форме хронолошки испитује и представља, од најстаријих забележених облика до оних које налазимо у савременој, свакодневној употреби. Потпоглавља обилују мноштвом информација у погледу времена настанка одређених реализација, њихових ортографских и ортоепских промена; увршћене су како стандардне, тако и форме из других дијалеката, а неретко се приказују године форми (као и саме форме) које су из употребе нестале. У погледу (промене) правописа

и изговора, аутор не узима у обзир само стандарде (британски и амерички), већ пружа перспективу других дијалеката и варијетета, укључујући и креолске језике. Када су у питању ортографија и ортоепија, аутор илуструје који су облици официјелни, дакле, указује на дозвољени и очекивани регистар.

Ова монографија представља обимну студију са историјском и савременом перспективом посматрања на глагол *биџи* и почива на широком увиду у етимологију, историјску лингвистику и семантику. Осим тога, методологија какву Дејвид Кристал приказује у овој књизи представља иновативан научни поступак, у чему лежи научна вредност ове монографије.

Прича глагола биџи јесте књига написана јасним стилем, на прегледан и систематичан начин. Богата каријера Дејвида Кристала, многобројни радови, монографије и речници, сведоче да аутор помно прати различите лингвистичке дисциплине и да је ауторитет у науци. Изузетна теоријска поткрепљеност књиге, обиље примера из различитих функционалних регистара, као и начин на који је тема презентована, аргументи су који нас уверавају да ће књига имати широку читалачку публику, како стручњака из домена лингвистичке науке, студената, оних професионално везаних за енглески језик, тако и свих других који умеју да препознају и цене добру стручну литературу. Књига, такође, може послужити и као модел за популаризацију лингвистичке науке и њеног значаја.